

»Praznik dekelstva in rojstva. Norska beseda! Kje je dekelstvo? Kdo ga zmišlja? Najbolj nečedni. Prase v lajnu, blodeži s svečenjem, orglami in plaščem. Obnožnjo sem oblekel v svilo. Ali sem lajno umil? Lažete se, blodeži s svečenjem. Nikoli ni bilo dekelstva v mesu. Ne silujte duše, naj veruje, česar ni. Ne obljublajte plačila, ki ga ni. Ne kličite: mir, mir in ga ni miru. Sla je iz očeta v sina, iz materine posteljice v hčer, osten hudičev, ki zbada do groba, jeza porodnega greha do sodbe nepoznane, kakor je zavman vedenje v mesu, vse znanje v človeku. Blodeži kralja s krono v tri gubé, trikrat grdega silnika! Ne bogujte o sreči, ne skrivajte lajna pod svilo, ne obešajte proti volji duha norstva iz krizmanka nad posteljo rojstev, ne častite rojenega, čigar besedo ste zblaznili. To je vaše, da ga križajte, križajte!« Hlad gozdov je objel bogovca. Daleč je ugasnil zadnji zvon...

* * *

Truden in žalosten in nepotolažen se je vrnil predikant na Brdo. Ko je stopil iz gozdov, je stal v zarji zahajajočega solnea. Zlató se je bilo razlilo v sivo senco polj in gozdov. Kakor izrezano je šlo daleč robovje zemlje od Jelovce mimo Ljubnika nad škofljimi v Loki in Grmade do sivih jasnin za Krimom. Daleč od dolenskega vzhoda je vstajala koprenasta in mrzla sivina. Prvi mrzli dih večera se je budil

NANDE VIDMAR: FABRIKE.

iz lesov v polje, bridka tegoba se je jemala nad zemljo in le nebo je še živelo v solncu in sijaju. In vendar je od blizu in daleč govorilo iz neznanih in čudno svobodnih človeških glasov veselo, praznično, polno hrepenenja. Iz strašnih davnin je hotelo oživeti v bogovca in se je branil in se ni mogel ubraniti. Oglašalo se je po sili, kakor zatajeno domotožje:

»Eno dete je rojeno, oj rojeno...«

Vstopil je v grad in odprl v zadnjem svitu gasnočega dne v knjigo. Odprlo se mu je kakor iz duha, kakor za razodenje in je bral:

»Ko se na nočnem ležišču mudim s svojim duhom, me s sanjami strašiš in po prikaznih z grozo pretresaš. Moja moč ni trdost tolče in moje meso ni bron. Zato bi mi bilo bolje, da se nisem rodil. Obupal sem, ker prazni so moji dnevi...«

V bogovca se je prečudno obudilo:

»Prazni... Ali ni ničesar, da bi izpolnilo? Kako da mi ni deset let in več v bridkosti pregovorilo, kakor mi je zdaj? O moj Bog! Saj je vendar tako dobro vedeti, da je že bil človek, da je hodil, kakor hodim jaz, da je trpel, da je uro svojega rojstva klet, da je obupal in vendar živel...«

Od Kranja se je zbudil znova zvon. Zakaj ni spregovoril v nadlego kot prej? Bogovec je čutil, kakor da mu spada bolečina iz razboljenih misli.

»Prazni dnevi življenja. Nekaj mora imeti človek, da ne obupa. Mir ali pa boj, ljubezen ali pa srd, Boga ali pa malikovstvo, vero ali pa svečenje. Potolažen mora biti in hoče. Otrok po svoje na materinem krilu, mož po svoje ob pridruzi v ljubezni mesa, vdovec brez žene in otrok ob vinu, ob prijatelju, ob spominih.«

Še jasneje je videl bogovec:

»Ubiti moram tegobo svoje duše. Strašno sem tlačanal mislim iz nenavidnega in duhovinam iz nečednega. Zajmi, duh, iz vrela, ki je bil usahnil in je spet zažuborel! Gospod, potolaži s svojo besedo moj samotni božični večer!«

Bogovec je bral globlje v zgodbe pobožnega Husita. In mimo berila so vstajali spomini, bridki in sladki, vstajala je sladka trudnost, mehka žalost, solza... In še zdrava žeja po vinu...

Prišel je stražar brdskega barona in vzdramil bogovca. Položil je daril od grajskih